

Čestmír Vycpálek: fotbalový hráč, trenér a člověk s velkým č

Je mojí morální povinností představit postavu Čestmíra Vycpálka všem mladým fanouškům fotbalu, kteří ho pravděpodobně neznají. Představením Čestmíra bychom chtěli vyzvat fanoušky fotbalu, aby nezachytili jenom "prchající okamžik", ale aby si prohloubili své znalosti z fotbalu na základě studia dějin tohoto sportu. Říká se, že národ, který nezná vlastní dějiny, je barbarským národem, a toto pravidlo platí v každé oblasti, i v oblasti fotbalu.

Je mojí morální povinností mluvit o Čestmíru, protože v tomto období, když fotbal představuje velmi málo, co se týče sportovních hodnot, Čestmír, fotbalista, trenér a hlavně člověk s velkým č během celého svého života, může přenést na mladé generace sportovní důstojnost a ryzost, základné vlastnosti sportu, jež jsou dnes poměrně zapomenuté, hlavně ve fotbalových kruzích. Je velmi těžké orientovat se v bouřlivém moři, znečištěném příliš velkými sumami peněz, které jsou zle spravované, ve kterém vládne formule akciové společnosti, která vůbec nesouvisí se sportem. A do tohoto bouřlivého moře se vlívají řeky výstředností, mánie všemohoucnosti a slova, slova, příliš moc slov. Pro toho, kdo má alespoň trochu kritického ducha, je velmi těžké se orientovat, pro mladé, kteří mají nedostatek hodnotných oporných bodů vůbec, je to dost obtížné. A proto myslíme hlavně na mladé lidi, když představujeme fotbalistu a trenéra Čestmíra Vycpálka, v naději, že se budou moci nadchnout dějinami fotbalu, které jim chceme přiblížit tak, aby se dozvěděli o Čestmíru více. A především doufám, že ti nejmladší si pomocí svých ještě čistých, neznečištěných ideálů uvědomí, že fotbal a „jeho pracovníci“ mohou být po všech stránkách lepší a že není vůbec nevyhnutelné, aby kopaná byla průmyslovým podnikem na to, aby byla zábavná, tak jak by nám to chtěli napovědět některé masovokomunikační prostředky a důležitě se tvářící vedoucí, právě naopak...

Čestmír Vycpálek se narodil 15. května 1921 v Praze a v následujících měsících května v důsledku zvláštní hry osudu prožije nádherné chvíle anebo se mu do cesty postaví smutné události a překážky, „až do té poslední překážky“...

Čestmír uzřel světlo světa v nádherném městě, avšak podle mne toto přídavné jméno, i když je v italštině v superlativu, v každém případě plně nevystihuje jeho význam, protože Praha je neuvěřitelně fascinující město, jež okouzlí návštěvníka svými uměleckými paláci nebo atmosférou malých uliček. A když jimi přecházíš, máš pocit, že jsi tam už byl, protože Praha je jedno z těch měst, které je svou tradicí, dějinami a osudem vnořené do velkého, harmonického duchu univerzálního bytí. Právě proto patří všem, kteří milují všechno, co je umělecky krásné, a navíc, v tomto městě pulsuje rytmus, který nikdy nezanikne v nepravdělných hlukových vlnách, i když jsou tam mnozí turisté. V každé chvíli však můžeš najít čarovný kout, kde můžeš přemýšlet a Praha tě nutí právě k tomu, abys přemýšlel. A jak je

nádherné ztratit se v ulicích Prahy!

Toto nádherné prostředí přijalo Čestmíra, který si pravděpodobně již jako kluk uvědomil, že v jeho městě se soustřed'ovalo významné kulturní dění. Do Prahy se přestěhovali mnozí Rusi, kteří byli donuceni opustit svou zemi, v Praze Marína Cvetaeva psala své básně. V Praze žila šťastně se svým manželem od 1922 do 1925, v tomto městě se narodil také její třetí syn Mur, bylo to několik šťastných let pro Marínu, které život byl osudem předurčen k tomu, aby skončil tragicky.

Tmavé, hrozící oblaky se nahromadili nad Ruskem, kde zůstali dlouhá léta. Avšak jiné oblaky, ne méně nebezpečné se chystali pokrýt oblohu celé Evropy, a obloha celého světa zůstala několik let pokrytá tmou, ve které se ozývali tiché výkřiky. Hrozná krutost zavládla světem a mladý Čestmír spoznal tuto hrůzu osobně, jeho osud mu připravil strašnou zkušenost, kterou se podařilo přežít jenom malo osobám...Čestmír byl deportován do Dachau, kde zůstal šest měsíců. Myslím, že tato těžká životní zkušenost přispěla k jeho zocelení a posílení tak, že během celého svého života prošel i ty nejtěžší stezky s odvahou, bez toho, aby se vzdal.

Po tom, co hrál ve své vlasti za mužstvo S.K. Slávia Praha a za národní mužstvo, přešel v roce 1946 do Juventusu a hrál v Mistrovství 1946/47, zastávajíc svou funkci středního útočníka. V tomto období vedení mužstva Palermo chtělo dovést sicílský fotbal na nejvyšší úroveň a nehledělo na náklady pro to, aby si získali Čestmíra. Po pravdě, Čestmír si velmi přál, aby se mohl vrátit do své očarující České země, a byli to právě dva techničtí vedoucí růžovočerného mužstva, Varglien a Rosetta, kteří ho přesvědčili, aby zůstal v Itálii a hrál za Palermo. Čestmír toto pozvání přijal a to byl právě ten klíč, který mu otevřel dveře do osudu, který byl méně tvrdý než ten, vůči kterému musel dosud bojovat. V prvních únorových dnech 1948 se Československo tak, jako i Rusko a další Východní země ocitlo v poutech. V jeho vlasti došlo k převratu, avšak Čestmír byl v Itálii a jeho manželce se podařilo přijet za ním. Mistrovství 1947/48 hrálo Palermo v sérii B, avšak palermitánští technici vybudovali vynikající mužstvo a vskutku, po postoupení hráli v roce 1948/49 mistrovství v serie A. Čestmír hrál za Palermo v pěti mistrovstvích, na které si vzpomínají ještě dnes některé ne právě nejmladší fanouškové fotbalu. Byl mimořádným pravým křídlem. Dal 23 gólů v 143 utkáních, kterých se zúčastnil. Ve fotbalovém prostředí, ve kterém pravděpodobně jediným bohem, kterému člověk věří je bůh peněz a jediným ideálem, jež mají lidi, je vlastnit luxusní paláce, velké jachty a mít za manželky televizní subrety, tanečnice nebo herečky, je Čestmír velkým příkladem věrnosti mužstvu, za které hrál. K městu Palermo pocit'oval velkou lásku, kterou mu Palermitánci úpřimně odplatili. Také velký Pele, nedávno v jednom televizním vysílání tvrdil, že nedostatek upjatosti na vlastní mužstvo, jež je typické v dnšních dnech, je dost smutnou skutečností.

Před ukončením životopisu Čestmíra jako hráče je třeba spomenout, že v posledních letech hrál za Parmu. Zúčastnil se několika mistrovství, a to od 1952/53 do 1957/58: za Parmu střelil 28 branek a zúčastnil se 151 zápasů.

Z chronologie jeho činnosti jako vedoucího a trenéra, kterou jsem našla v několika knihách, které se zabývají dějinami fotbalu jsem vybrala následující informace:

1957/60 - PALERMO: trenér juniorů

1960/61 - SIRACUSA: Čestmír Vycpálek dovedl mužstvo Siracusy na 3. místo, za Cosenzou a Trapani v sérii C

1962/64 - VALDAGNO: trenér, toto mužstvo vzniklo v roce 1926 původně jako rekreační sportovní činnost fabriky na zpracování vlny Marzotto, jež má skutečně výrazně sportovní charakter, bylo by nádherné, kdy by v současnosti vznikli konkurenceschopná mužstva s fotbalisty a trenéry, kteří by se věnovali kopané ve volném čase po pracovní době

1964/70 - PALERMO - JUVE BAGHERIA (junioři)

1970/71 - MAZARA : trenér až do prosince 1970 (dále vysvětlíme, co se stalo)

1071/74 - JUVENTUS: vyhrál dva tituly: 1972 a 1973

Dalším velkým odkazem Čestmíra je láska k fotbalu, bez ohledu na sérii, ve které hráč hraje, bez ohledu na důležitost mužstva a na slávu, kterou ti mužstvo může dát.

Jestli chceme, aby sport, a především fotbal znovu nabyl svou důstojnost, identitu a životaschopnost, je nevyhnutelné, abychom znovu objevili tuto mentalitu, identitu a vitalitu, tento životní styl.

Jeho jednoduchost, zkrvnost a jeho "nevyžadovat příliš mnoho" byli odměněny.

V sicílském městečku Mazara, kde v roce 1970 na začátku mistrovství trénoval fotbalové mužstvo stejného jména v sérii D, byli také lidi, kteří nepochopili jeho dobromyslnost a když v prosinci 1970 bylo mužství Mazara na domácí půdě poraženo mužstvem Nuova Igea, vedoucí klubu mu neprodloužili zmlouvu, naopak, zdá se dokonce, že ho poslali pryč s hněvem.

Tato příhoda dokazuje, že před tím, než se člověk rozhodne, je třeba přemýšlet a ještě jednou přemýšlet, a hlavně mít schopnost hledět do budoucna. Právě v tom období Čestmíru navrhl jeho bývalý spoluhráč Giampiero Boniperti, aby se stal členem technického vedení mužstva Juventus. Velmi skoro se stal trenérem mužstva Juventus. Jeho trenér Armando Picchi totiž těžce onemocněl a Vycpálek ho zastupoval. V sezoně 1970/71 Juventus dosáhla dobré 4. místo a na konci mistrovství 1971/72 a 1972/73 Čestmír dovedl Juventus k vítězství. Byla to dvě skutečně mimořádná mistrovství, která odměnila Vycpálka v roli trenéra.

V jeho osudě se často prolínali radost a utrpení, což ho však udělalo lidskejším. Mnohé lidi se stanou těžkým osudem zatrpklými a zatvrdlými, avšak on ne, na jeho lidské hodnoty ještě vzpomínají jeho přátelé z Mondella, fotbalisti, které trénoval, a všichni, kteří ho potkali. Jeho dobrá výchova, zdvořilý a velmi přívětivý způsob jednání udělali dobrý dojem na každého. Mnozí říkají, že být v jeho společnosti bylo velmi příjemné, také mimo prostředí kopané. Pravděpodobně mu jeho těžké životní zkušenosti umožňovaly lépe pochopit i utrpení, bolest a problémy těch, kteří byli kolem něho. Čestmír věděl dobře, jak lidská bytost potřebuje i jednoduché slovo nebo přívětivé gesto, které nestojí nic toho, kdo ho udělá, avšak má nezměřitelnou hodnotu pro toho, komu je určeno. Bohužel, dnes po této zdvořilosti nezůstalo ani stopy.

Jakou další hroznou životní zkušenost musel Čestmír prožít v květnu 1972? Už jsme řekli, že měsíc květen se objevuje v životě Čestmíra Vycpálka střídavě raz v dobrém a raz zase v zlém znamení. Myslím, že s 5. květnem 1972 se vypořádal jako silný a moudrý člověk, protože reagoval dobře na mimořádnou, nepopsatelnou bolest, která byla určitě ještě větší než ta, kterou zažil v koncentračním táboře Dachau. Co může být ještě hroznější, než koncentrační tábor? Smrt vlastního syna. Přežít vlastního syna, to je proti přírodě. Rozhodnutí oženit se v mladém věku je už znakem velké zralosti, být schopen plánovat spolu s vlastní partnerkou rodinu, rozhodnout se uvést na světlo světa lidskou bytost, která bude tvým synem navždy, od kterého se nikdy nebudeš moci odpoutat, dokazuje nejenom velikou zralost, a jestli je to vědomý čin, také mimořádnou velkorysost. A tak 5. května 1972 největší projekt, který může lidská bytost vypracovat, mnohem větší než vítězství v kopané, mnohem větší než získání titulu, byl brutálně zničený. Otec Čestmír byl jako architekt obklopený jím vyprojektovanými nádhernými, ještě zářivými paláci, z kterých právě ten nejvýznamnější se zhroutil. Jeho zhrouceniny tam zůstaly před ním a nemohl se tvářit, že je nevidí, nemohl se tvářit, že nepochopil, že jeho syn byl obětí jednoho z mnohých "záhadných" italských neštěstí, které se oficiálně ukončilo hanebným způsobem tím, že byli obvineni piloti. Tragédie v Montagnalonga otřásla všemi a ještě dodnes působí žalostně na všechny čestné Italové.

Velký Čestmíre, obdivujeme Tě jako fotbalového hráče a trenéra, avšak příklad, který jsi nám dal svojí schopností přijat bolest a utlumit velikou duševní silou hněv, který je v nás, když se ocitneme v jistých nepřijatelných situacích, nám všem dal velikou lekci. Dokázal si proměnit bolest na schopnost pochopit druhé a pokračovat v životní cestě s velkou rozhodností. Myslím, že v Montagnalonga jsi znovu uviděl přízrak koncentračního tábora Dachau. A tento přízrak ještě existuje, zůstává mezi námi, i když my Italové, kteří věříme v práci, spravedlnost a sociální rovnoprávnost jsme si jisti, že se jedného dne může zrodit lepší Itálie.

A pro Čestmíra přišel další květen, květen 2002. Juventus slavila další vítězství a v Palermu jistý džentlmen, člověk, který prožíval velkou radost a velkou bolest s obdivuhodní rovnováhou, člověk, který svým blízkým často rozdával úsměv a milá slova, velký fotbalista,

velký trenér, skvělý příklad sportovních hodnot, se přibližoval ke svému poslednímu cíli, který člověku umožní dosáhnout světlo, které nikdy nezhasne a které nám poskytuje klid, radost, skutečný život, který se nebojí žádné bolesti.

Opakující se měsíc květen přišel poslední krát.

Ve slavné písni Fabrizia de André "Píseň pro Piera" je jedna věta, která na mně silně zapůsobila, když jsem jako děvče často poslouchala tuto píseň, která byla jednou z neoblíbenějších mého staršího bratra: „Zemřít v květnu, k tomu je třeba velká, příliš velká odvaha“. A skutečně, jednou z předností Čestmíra byla odvaha, a jestli se nad tím zamyslím, další velmi odvážný člověk, který dal mnoho jiné sportovní disciplině, umřel 1. května. Byl 1. květen 1994, člověk, který také prožil velkou radost a velkou bolest, nás opustil v mladém věku, a jenom po jeho smrti jsme se dozvěděli, co všechno udělal pro ty „posledné“ ve své vlasti, které byli pro něho ti první.

Jmenoval se Ayrton Senna a jeho dílo nas poučuje, že dobré skutky mají být doprovázené tichem, anebo alespoň velkou diskretností, jinak ztratí charakter dobrých skutků a stanou se všichni těmi fraškami nazývanými ušlechtilým jménem dobročinnost, avšak v skutečnosti jsou velmi daleko od toho, aby jimi byli. Kolik lidí jsem poznala, kteří si jako v některých filmech nezapomenutelného Alberta Sordiho pěstují svůj imidž předsedu nějaké dobročinné společnosti, a pak...se dopustí jakékoliv ničemnosti, dokonce přivést do úpadku lidi, kterým pak pokrytecky budou pomáhat a tím si zabezpečí široký klientelismus.

Mluvic o Čestmíru jsme poukázali také na mnohé problémy Itálie, které se v současném období stávají skutečným neduhem značné části italského fotbalu, jelikož některé fotbalové kluby jsou uzavřené pravým sportovcům, a naopak velkoryse otevřené jistému prostředí (Akciová společnost, please).

Možná, že ne všichni vědí, že Čestmír Vycpálek byl strýc Zdeňka Zemana z matčiny strany. Měla jsem možnost poznat je oba dva, Čestmíra jenom pár minut jako mladé děvče, Zdenka nedávno na jedné tiskové konferenci. Jeho hlas byl tak slabý, že se nedalo nic slyšet a novináři byli vyzváni, aby mu četli z úst, a tak mám na ně tyto vzpomínky: Čestmíra si uchovávám v paměti hlavně pro jeho úsměv, Zdeňka pro jeho obličej bez úsměvu. V létě 2005 jsme se rozhodli s mladými v Miláně cestovat do Lecce a nasbírat podpisy solidárnosti pro Zemana. Pak, jak se to často stane jsem se ocitla v Lecce jediná, která jsem sbírala podpisy solidárnosti...Cítili jsme vůči němu velkou úctu, která se však nakonec z velké části zhroutila, protože jako pravým sportovcům se nám nelíbili některé jeho postoje jako hvězdy a jako fotbaloví trenéři, já jsem také trenérka, nechápeme, proč nástojí na určitých schématech a určitých strategiích, které prohrávají.

Odvažuji se mu adresovat následovní výzvu, kterou určitě nebude číst: Zdeněk, chceme, abys byl znovu na lavičce, ale nenech se příliš ovlivňovat žurnalisty a hlavně takzvanými VIP (důležitými osobami), ži jednoduchým způsobem, téměř stranou a budeš mít skvělejší nápady jak trénovat tvoje mužství, mediální ticho velmi pomáhá. A převdevším, snaž se přezkoumat mnoho schémat, mnohé strategie hry, nejenom jednu, a nenič hráče nekonečnými tréninky, jsme lidské bytosti, ne roboty, na štěstí... nožní klenba ... pracovní termín tot joule... achilova pata, atd., vzpomínáš si na svou diplomovou práci ze sportovního lékařství? Jsi také vzdělaný člověk, odborník, vrat' se, ale přestaň kouřit, říká ti to osoba, která ztratila svého milovaného otce kvůli tomuto zatracenému zlozvyku.

Daniela Asaro Romanoff